

OCENE IN POROČILA O PUBLIKACIJAH IN RAZSTAVAH
REVIEWS AND REPORTS ON THE PUBLICATION AND EXHIBITIONS

Publikacije || Publications

Matjaž Bizjak in Lilijana Žnidaršič Golec: Urbarji na Slovenskem skozi stoletja.

Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije in Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU, 2016, 248 strani

Zbornik *Urbarji na Slovenskem skozi stoletja* je znanstvena monografija, ki poudarja pomen urbarjev kot arhivskega gradiva. V Sloveniji najdemo najstarejše urbarje že vse od 12. stoletja dalje. Zadnji urbarji pa so nastajali še vse do sredine 19. stoletja.

Čeprav gre načeloma za popise fevdalne zemljiške posesti skupaj z dohodki in pravicami posameznih posesti, pa je v njih ogromno drugih zanimivih podatkov. Posebej so urbarji dragoceni za stoletja, ko nimamo ohranjenih matematičnih knjig, saj lahko z njimi in zemljiškimi katastri najdemo veliko uporabnih podatkov za rodovnike posameznih rodbin. Vse pomembnejši pa postajajo tudi za topografijo, saj sistematična in natančna obdelava velikega števila urbarjev hkrati prinaša nova odkritja za zgodovino posameznih krajev. Znanje za branje in razumevanje urbarjev je zelo specifično in ga večina zgodovinarjev nima, zato je prav taka knjiga nekakšen priročnik za zgodovinarja, preden se loti raziskovanja po urbarjih.

Ambicija urednikov knjige je bila, da bi »zmanjšali prepad med urbarji in njihovimi uporabniki«. To so skušali narediti tudi tako, da so prispevki v zborniku orisali razvoj urbarjev po različnih slovenskih deželah in podrobno opisali določene zanimivejše urbarje. Na konkretnih primerih pa avtorji tudi poudarjajo, da podatki v urbarjih niso vedno točni in da jih je treba primerjati s podatki v drugih sočasnih virih.

Poleg zgodovinskih orisov in konkretnih primerov urbarialnih zapisov najdemo, na primer tudi seznam vseh urbarjev za tolminsko gospostvo. Na seznamu jih je Drago Trpin popisal kar 55. To je tako dragocen prispevek za zgodovino Posočja, saj se slovenski urbarji nahajajo »raztreseni« po mnogih arhivih in ima zgodovinar, ki jih išče, najprej velik problem, kako sploh najti vse obstoječe urbarje. Čeprav si pri tem veliko pomaga z digitaliziranimi knjigami starejših zgodovinarjev (posebej to velja za Kosovo *Gradivo za zgodovino Slovencev*), je to delo težavno. Težava je tudi gradivo, ki je zaradi slabšega tiska in majhnega števila ohranjenih izvodov skorajda nedostopno. Če omenimo samo izredno strokovno in hkrati dovolj poljudno knjigo Milka Kosa *Urbarji Slovenskega Primorja iz 1948*, ki še vedno ni digitalizirana.

Zelo uporaben je seznam virov in literature, ki vsebuje tudi spletne naslove.

Tino Mamić